

J.A. Ojelmus

Juna saapuu Tervakaupunkiin

Historiallinen romaani

**Juna saapuu
TERVAKAUPUNKIIN**

OJELMUS

**Juna saapuu
Tervakaupunkiin**

© 2016 Ojelmus

BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja:

BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN 978-952-330-524-3

Prologi

1880-luvulla elimme jännittäviä odotuksen aikoja, sillä junaradan Ouluun oli määrä valmistua, ja se tietäisi suuria muutoksia monen pohjoisen asukkaan elämään.

Olimme kaikki laivayhteyksien varassa, ja käytännöllisesti katsoen kaikki liikenne etelän suuntaan keskeytyi koko talveksi meren jäätymisen takia.

Mitä lähemmäksi tuli ennustettu junaradan avaaminen liikenteelle, sitä enemmän oli ilmassa juhlan tuntua, ja monesta meistä pohjoisen ihmisestä tuntui kutkuttavasti, että olimme lähentymässä ratkaisevalla tavalla muuta Eurooppaa, ja samalla monen mieltä kiehtova muuttaminen suuren meren taakse Amerikan Yhdysvaltoihin tuli paremmin mahdolliseksi.

Radan rakentamisen aikaan oli paljon töitä tarjolla, mutta rivakoille työmiehille oli luvassa hankalammat ajat, kun urakka olisi saatu päätökseen, ja silloin voisi olla aika lähteä,

vaikka siirtolaiseksi.

Ennen radan valmistumista terva ja muu kauppatavara oli varastoitava pitkiksi ajoiksi, matkustamaan ei päästy eikä postikaan kulkenut ja tällä tavalla saattoi joutua odottamaan kauan kirjeiden ja pakettien saapumista muista maista tai eteläisestä Suomesta.

Junarata oli aikaisemmin ulottunut Seinäjoelle saakka, ja sen jatkamisesta oli käyty pitkiä keskusteluja, ja kantaa oli vahvasti otettu puolesta ja vastaan niin kuin tärkeiden asioiden kohdalla kuuluu ollakin.

Junaradan kylkiäisinä saataisiin myös lennätin, ja sähkösanomat kulkisivat nopeasti eri puolille maailmaa.

1872 oli ritariston ja aateliston edustaja antanut valtiopäivillä pyyntöesityksen rautatien rakentamisesta Kuopion kautta Ouluun.

Pohjanmaan rantaradan rakentamisen puolustajat pitivät merkityksellisenä sitä, että Oulu ja koko Pohjanmaa pääsisivät yhteyteen Hankoniemen kanssa. Mutta jos sitä pidettäisiin tärkeänä, voisi se toteutua myös Kuopion kautta, eikä matka olisi kuin yhden peninkulman verran pitempi.

Jos joku lukija haluaa perehtyä radan historiaan perusteellisemmin, löytää hän sanomalehdestä ottamiani lainauksia etevimpien valtiopäivämiesten puheista.

Ensimmäinen osa

Loviisan aarrearkku

Muistelmieni ensimmäinen osa päättyi juhlaan Tukholmassa. En kertaa tarkemmin aikaisempia tapahtumia, mutta olen tämän toisen kirjani loppuun taas koonnut luettelon ja pienen luonnehdinnan henkilöistä, jotka esiintyvät tarinani sivuilla.

Serafiina jäi Tukholmaan Loviisan ja Staffenin tyttäreksi, ja soin sen heille jokaiselle, vaikka olinkin ehtinyt ystävystyä hänen kanssaan, ja olisin mielelläni jatkanut hyvää suhdettamme. Mutta sellaista elämä on, ettemme voi saada kaikkea hyvää pysyvästi itsellemme. Vain avioliiton on määrä säilyä haamaan kuolemaan saakka, joskin siinäkin kohtaa me ihmiset olemme vajavaisia ja raadollisia.

Katselin näissä mietteissäni Mariaa ja ajattelin, että meidän liittomme on säilyväistä laatua, vaikka emme aina niin kovin rakastavia toisiamme kohtaan olekaan. Rakkauden lienee muututtavakin arkiseen suuntaan.

Sellaisena se säilyy, ja yhdessä eletyt vuodet rikastuttavat muistojen aarrearkkua, joihin vain meillä kahdella on avain.

Loviisa antoi minun haltuuni oman muistojensa arkun avaimen, ja kehotti pitämään sen hyvässä tallessa siihen saakka, kunnes hänestä aika on jättänyt ja tulisi perintöjen jakamisen vuoro.

Tällä hän ei suinkaan tarkoita vähäistä aineellista perintöä, joka Staffenin ja hänen jälkeen saattaa jäädä, vaan niitä muistoja, jotka hän on pitänyt tarpeellisena säilyttää, ja hupsuna naisena hän ei ole kyennyt panemaan mitään pois edes niistä muistoesineistä, jotka hän on kuljettanut mukanaan jo lapsuuden kodistaan Ruotsiin muuttaessaan.

Mutta hän sanoi minun varmaan ymmärtävän niiden merkityksen, ja minulla olisi oikeus myöskin tuhota ne, sillä hän ei itse siihen pystyisi elämänsä viimeisinäkään vuosina. Hän ei niillä mitään itse tee, eikä niitä tarvitse kukaan muukaan, mutta ehkäpä ihminen on sellainen, että hän uskoo muistojen säilyvän vain esineiden myötä. Hän on monen monta kertaa pitänyt kädessään haljennutta vaasia ja ollut heittämässä sitä pois, mutta se on mahdoton tehtävä.

Siksi ihmisen ei pidä haalia itselleen tavaroita liikaa, koska niitä kertyy aina lisää eikä

niistä pääse eroon kuin katastrofin kautta. Sen vuoksi hän siunasi sitä tulipaloa, joka tuhosi heidän kotinsa maan tasalle 1850-luvun lopulla. Vain pienen osan tavaroistaan he saivat pelastetuksi, ja loppujen lopuksi suru oli kestoaltaan lyhyt. Ne esineet jotka säästyivät, riittävät mainiosti muistuttamaan lapsuuden ja nuoruuden päivistä. Se tekee minunkin tehtäväni helpommaksi, sillä aarteita on vain arkullinen eikä koko talon täydeltä.

Tulipalon jälkeen hankitut esineet ovat tosin kauniita nekin, mutta mikään niistä ei ole korvaamaton. Loviisa sanoi puhuneensa Staf-feninkin kanssa siitä, mikä olisi välttämätöntä säilyttää ja mistä he eivät suostuisi luopumaan eikä niitä tosiaan ollut monta esinettä, ja ne kaikki ovat sen minun tietämäni arkun sisällä. Eivätkä nekään niin tärkeitä ole kuin sydämen sisällä olevat eletyn elämän muistot, ja niiden hän toivoisi säilyvän vielä heidän kuolemansa jälkeenkin, ja he voisivat liukua unholaan pois kaikkien tiedosta hiljalleen eikä äkillisesti.

Loviisalla oli aarrearkkuunsa useampikin avain, ja hän antoi yhden niistä säilytettäväkseni. Yhden kätköpaikan hän näytti minulle, ja se on heidän kodissaan paikassa, mistä rosvo ei sitä ensimmäisenä etsi, mutta jonka

nyt tietää myös luotettava Serafiina.

Mietin hänen arkkunsa sisältöä uteliaana, mutta hän ei kertonut muusta kuin rikkinäisestä vaasista, ja hän viittasi myös moniin kirjoitelmiinsa, joista hän tekisi muistelman-
sa, jos osaisi kirjoittaa niin hyvin kuin oikeat kirjailijat. Hän elätteli toivetta, että minä tai Serafiina tai joku muu jälkipolven jäsen voimme lukea hänen tarinansa ja muokata tekstiä, ja kirjoittaa sen totuutta kunnioittaen omalla tavallamme.

Hän sanoi myös, että kirjan tarkoituksena olisi silloin tuoda ajattelemisen aihetta, ja kenties viisastuttaa jälkipolvia niin että jokaisen ei tarvitsisi tehdä kaikkia niitä virheitä ja erehdyksiä, jotka hän itse tarvitsi elämän koulussaan.

Hän huokaili myös lukeneensa elämänsä aikana niin monta kirjaa, ettei niitä pysty kukaan laskemaan. Osa niistä oli vain viihdyttäviä, ja sellaisilla oli paikkansa ja aikansa silloin kun elämä oli ankeata, ja kirja tosiaan tarjosi parhaan keinon päästä unohtamaan edes hetkeksi sen, mikä painoi mieltä.

Ihmiselle ei ole hyväksi olla aina raskasmielisenä ja valmiina viisastumaan, vaikka enimmäkseen hän on sillä kannalla, että lukemisto on laadukkainta silloin, kun siitä saa oikeasti ajattelemisen aihetta. Hän on jopa

vanhana tullut siihen tulokseen, että hyvä kirja muuttaa ihmisen ajatusmaailman pysyvällä tavalla, vaikka hän ei osaisi enää seuraavana päivänä kertoa teoksen sisällöstä mitään.

Hyvä kirja viisastuttaa vanhaakin emmekä koskaan ole niin osaavia ja tiedossamme sekä ajattelussamme täydellisiä, etteikö lukeminen kannattaisi. Hän halusi siksi jättää minulle jo nyt vaativan perinnön, joka saat-taisi velvoittaa minua kertomaan hänen elämästään jotain sellaista, joka olisi monelle opiksi.

Tarkemmin ajatellen hän hymyilisi tyytyväisenä ja tyynenä jo silloin, kun edes yksi jälkipolven jäsen olisi hänen elämänsä ja ajatus-tensa kuvauksesta viisastunut edes pikkuriik-kisen, sillä mahtavinkin virta saa alkunsa pienestä purosta, ja jokainen joka viisastuu vähän, saa kipinän ajatella lisää, ja hän kiinnostuu paitsi lukemaan, myös kuuntelemaan toista, koska se jos mikä on antoisaa ajattelun kehitykselle.

Staffeniakin kuullessaan hän on saanut monta hyvää ja virkistävää välähdystä päähänsä ja hänen on ollut myönnettävä, että hänen miehellään on oivallisia ajatuksia, joista hän ei ollut ennen tiennyt, vaikka he oli-

vat olleet yhdessä monta kymmentä vuotta. Onneksi edes puolisoaan ei voi tuntea läpikotaisin, sillä jos sellaista luulee, ihminen tulee vain ylimieliseksi ja omakin kotielämä alkaa tuntua kovin ankealta.

Tämä on jatkoa historialliselle romaanille Torpasta Tervakaupunkiin. Elettiin 1880-lukua, ja Pohjanmaalla tapahtui merkittävä ja pitkään suunniteltu muutos. Junarata ulottui syksystä 1886 lähtien Ouluun saakka.

Edeltävänä kesänä Johan ja Maria tekevät vaiherikkaan merimatkan yhdessä Marian vanhempien kanssa. He käyvät muun muassa Hangossa:

"Pakettiimme kuului myös lääkärin tarkistus ja tarpeellinen hoito. Minä uskalsin valitella ohimenevää raskasmielisyyttäni, ja tohtori totesi minun olevan juuri oikeassa paikassa eikä hän tiennyt mitään niin hyvää keinoa sellaisen taudin kurissa pitämiseen kuin juuri heidän tarjoamansa palvelut ja hän suositteli sen vuoksi joka kesä hoitokuuria Hankoniemessä."

"Rakastettusi on tarina, hän on taideteos tai runo. Hän on sävellys ja syvällinen romaani, ja hänen silmissään on koko maailma eikä sinun tarvitse hakea kauneutta maailman ääristä, vaikka sieltäkin sitä löydät silloin kun sinulla on kyky nähdä kertomus ja elämän mysteeri.

Kun katsot Seinen vettä ja sen rannan metsiä ja taloja, niin anna ajatustesi kulkea vapaasti ja se mitä silloin näet on jotain sellaista, minkä voi nähdä vain sydämellään.

Taitelija maalatessaan maiseman piirtää kuvaan osan omaa sieluaan ja samalla tavalla runon tekijä kirjoittaa sisimmästään, ja sinä voit tavoittaa hänen sanomansa vain pysähtymällä siihen itse."

